

”PORTRÆT AF ØRNEBJERG

– ALMUELIV OG MALERKUNST”

Helge V. Qvistorff

griffle

137 sider

199 kr.

Nogle får sig hurtigt et familieliv, som skal passes og en familie, man må passe på, men ind imellem bliver der tid til lidt ferieliv eller et fritidsliv, men måske ikke så meget privatliv. Der er mange, der satser på erhvervslivet, og her kan det snart blive til et helt handelsliv, men måske ikke et rigtigt menneskeliv. Børnene begynder snart deres skoleliv, og de unge får sig et ungdomsliv, der kan føre til et universitetsliv, og hvem ved om de ikke også får sig et sexliv. I gamle dage var der en helt anden type liv, og det var det såkaldte almueliv, der på alle måder adskilte sig fra det moderne liv, som vi har i dag. Imidlertid er det højst interessant, at høre om almuens liv og hverdag og blive præsenteret for de gammeldags begreber, som alkove, halm i træskoene, slagbænk, gruekedel og jernkomfur, og så er det alligevel ikke så længe siden alt sammen. I den fine bog, og den er fin både på billeder, layout og tekst, af Helge Quistorff, bliver almuelivet i Rold Skov beskrevet, så man snart føler sig hensat til almuens liv, og desuden kommer der en vedkommende og nærværende fortælling om dengang, da kunstnerne grundlagde en hel koloni i samme område.

Fattig eller flamboyant

Kunstnerkolonien skulle være en pendant til fællesskabet af kunstnere i Skagen, og på samme vis bringe den fattige lokalbefolkning og de mere flamboyante kunstnere, der også sagtens kunne være fattige, tættere på hinanden. Der kom mange fornemme kunstværker ud af det samliv: *”Stedet var velvalgt. Udsigten fra kunstnerkolonien var mod vest den naturskønne og dybe ådal med den lille kønne kirkeby Gravlev på den anden side af åen. Gik man blot et par hundrede meter mod syd kom man til Rold Skovs måske kønneste kilde. Ravnkilde med kælderoldt, forfriskende og herligt vand lige til at drikke. Længere mod syd sås Rebilds hedeklædte bakker, der dengang ikke var en attraktion, men blot en del af den sagnomspundne jyske hede, og panoramaet afsluttedes af Rold Skovs utallige tyste graner.”* (s. 9). Man kommer til at tænke på røverne fra Rold, Rebildfest og så et par kælderkolde til at skylle det hele ned med.

Der var flere huse, der konkurrerede om livet på bakkekuden Ørnebjerg, og det var altså ganske forskelligartede og modsatrettede virkeligheder, der udspillede sig i husene på og neden for bjerget. I selve Ørnebjerghuset, der eksisterede i henved 400 år indtil år 1982, kunne man se et privat hjemstavnsmuseum, skønt det aldrig blev museum, så var det dog at ligne med et sådant, mens den gamle og sidste på stedet Peter Ørnebjerg endnu boede der. Gården var hvidkalket, væggene ludede udad, stråtaget bulede nedad, og de kæmpestore bøgetræer voksede opad. Det var som at komme til frilandsmuseet, når man kom til huset, og Peter boede der næsten hele sit liv, og det meget af tiden ganske alene. Der var ikke og kom aldrig toilet i huset, skønt Peters familie oprindeligt bestod af forældre og 9 børn, men stalden blev brugt til den slags ærinder, og badet foregik i Ravnkilden, der altid var 7 grader, hvorfor børnene bagefter var helt rødprykkede af det kolde vand. De sov i alkover flere i hver, og fra starten var der ikke engang et jernkomfur, men blot et åbent ildsted.

Kunstnerisk opblomstring

Sidst i 1800-tallet skete der en opblomstring af kunsten, og både kendte og ukendte kunstnere fandt deres motiver blandt ganske almindelige mennesker og den ganske almindelige natur, man kan sige at det blev det autentiske eller ægte der fik den ægte interesse hos malere og billedhuggere, hvorfor der aldrig manglede emner, der kunne foreviges. Man havde mistet meget land i 1864, så nu gjaldt det om at værdsætte og fastholde det liv og lokale islæt, som stadig fandtes og levede en fuldkommen gammeldags tilværelse: *"Himmerland var kunstnerisk set uopdyrket land. At netop egnen omkring Rebild og Rold skulle komme i centrum beroede på tilfældigheder, der havde bund i Anders Bundgaards virke og på den kunstneriske interesse... Peter var jo bare en dreng på omkring de 9 år, da kunstnerne begyndte at komme til Ørnebjergkolonien. Jens var endnu ikke født, men opnåede senere at se, hvordan kunstnerne gebærdede sig på Ørnebjerg, og også han kunne huske nogle af dem og de trælsomme og kedelige stunder, når han som lille dreng skulle stå model. For både Peter og Jens var kunstnerne en stor oplevelse. Nogle kunstnere mere end andre."* (s. 59 og 65). Således fandt gårdens og koloniens indbyggere sammen, og de fik nogle oplevelser til fælles, idet de kunne spejle sig i hinanden, og kunstnerne kunne tillige spejle de folk de mødte fra almuen, som eksempelvis de to drenge fra bjerget på deres lærred.

Bogen er smukt illustreret, og byder på gode anekdoter, historisk viden og en overflod af lokalkendskab, så man kan læse, kigge og dvæle ved det hele fra enden til anden eller blot plukke lidt hist og pist, for under alle omstændigheder er bogen en fornøjelse at stifte bekendtskab med. De berømte kunstnere har nok tegnet og malet manganen en stjerne, og jeg vil anbefale dem at sætte fem stjerner på deres lærred til ære for den smukke bog og dygtige forfatter.

Lise Sjøelund, idéhistoriker og forfatter